

CV

David Autor (57) hield een opleiding aan Columbia University snel voor gezien. Hij werkte onder andere als computerprogrammeur bij een ziekenhuis en gaf computerles in een kerk, voor hij bestuurskunde ging doen aan Harvard. Na zijn promotie ging hij naar het Massachusetts Institute for Technology (MIT) waar hij als hoogleraar economie diverse prestigieuze prijzen won voor publicaties over de arbeidsmarkt.

DAVID AUTOR

FOTO DENNIS WISSE

'AI verkleint de ongelijkheid'

De Amerikaanse econoom David Autor verwierf faam met onderzoek over de tweedeling op de arbeidsmarkt. Zijn werk liet zien hoe automatisering en globalisering de welvaart verhoogden, maar ook veel middenklassebanen deden verdwijnen. Hoogopgeleiden profiteerden, terwijl aan de onderkant meer mensen in slechte contracten terechtkwamen. Maar een omkering hangt in de lucht. „Technologie en vergrijzing zorgen ervoor dat andere expertises schaars worden.”

door Wouter van Bergen

De arbeidsmarkt in het Westen staat op een keerpunt, betoogde Autor donderdag tijdens de Schumpeterlezing op het congres van de European Economic Association en de Economic Society in Rotterdam. De opkomst van kunstmatige intelligentie en vergrijzing gaan de verschillen tussen de hoogopgeleide elite en de rest verkleinen.

Het is voor de Amerikaanse arbeidseconoom de vijfde keer dat hij in Nederland is, vertelt Autor „en de eerste keer dat het mooi weer is”. Hij weet van ons land dat onze economie er 'best goed voor staat'. „Het is een welvarend land met een hoge mate van gelijkheid. Het heeft hoogwaardige technologie zoals ASML en goede banen voor mensen zonder hoge opleiding. Maar ook hier is een tweedeling op de arbeidsmarkt tussen vaste en flexibele contracten. Dat is een probleem, maar vergeleken met Frankrijk en Portugal is Nederland in goede doen.”

Ziet u de tweedeling op de arbeidsmarkt als uw specialisme?

„Nee, ik ben geïnteresseerd in de mogelijkheden die mensen hebben op de arbeidsmarkt als het gaat om economische zekerheid en mobiliteit. En daarbij on-

derzoek ik de factoren die daarop van invloed zijn, zoals technologische verandering en globalisering. Boven alles ben ik arbeidsmarkt-econoom, waarbij ik vragen probeer op te lossen die op het welzijn van werkenden betrekking hebben.”

Waar komt die interesse vandaan?

„Voor mijn studie heb ik een paar jaar computerles gegeven aan arme kinderen en volwassenen, gewerkt voor een zwarte methodistische kerk en vrijwilligerswerk in Zuid-Afrika gedaan. Alle kwesties waar ik me mee bezig houdt, draaien om het welzijn van werkers. Kansen, vaardigheden en technologie zijn daarbij cruciaal en dat weet ik vanuit mijn verleden als programmeur en het doceren van computervaardigheden.”

Beschouwt u zichzelf als een activist?

„Nee, ik heb zeer sterke politieke overtuigingen, maar doe mijn best om mijn gevoel buiten mijn werk te houden. Sommigen staan daar anders in. Ik wil graag dat mijn werk invloed heeft en bijdraagt aan goed beleid. Ik ben daarom in mijn werk relatief politiek.”

U betoogde in Rotterdam dat de tweedeling op de arbeidsmarkt nu aan het afnemen is. Hoe komt dat?

„De afgelopen vier decennia hebben automatisering door computers en globalisering de banen in het middensegment uitgehold. Mensen werden óf vervangen door machines, óf hun expertise werd waardevoller. Mensen met specialistisch, technisch of managerswerk konden de routinematige delen van hun werk automatiseren, zodat ze meer tijd kregen voor de moeilijkere taken, hun schaarse expertise. Zij gingen erop vooruit. Maar veel andere mensen werden in minder goede, dienstverlenende banen geduwd: horeca, schoonmaak, beveiliging, entertainment, recreatie, thuiszorg. Maatschappelijk zeer waardevol, maar slecht betaald omdat er geen schaarse expertise voor nodig is. De demografie werkte ook niet mee, omdat er veel jonge mensen de arbeidsmarkt op stroomden. Er was dus overvloedig aanbod op de arbeidsmarkt aan laagopgeleid en een tekort aan hoger geschoold personeel.”

Wat is er veranderd?

„We bewegen ons nu in een tegengestelde richting, met een grote behoefte aan gezonde jonge

werknemers. De toestroom van goed opgeleide mensen is afgevlakt en het is goed mogelijk dat AI (kunstmatige intelligentie-red.) meer hoger opgeleiden zal vervangen dan lager opgeleiden. Lichamelijk werk zal weer relatief belangrijker worden: de bouw, de zorg, loodgieters. Een combinatie van technologische veranderingen en vergrijzing zorgen ervoor dat andere expertises schaars zullen worden op de arbeidsmarkt.”

Bent u optimistisch of pessimistisch over AI?

„Ik denk ik dat ik tegelijkertijd zowel optimistischer als pessimistischer ben dan de meeste mensen als het gaat om AI. Aan de pessimistische kant denk ik dat er mensen zijn die hun baan zullen verliezen en dat zal pijnlijk zijn. Dat kan vrij snel gebeuren en daar moet je je ogen niet voor sluiten. De vraag is of AI menselijke expertise overbodig maakt of juist versterkt was de centrale vraag in mijn lezing in Rotterdam. Het antwoord daarop is ja. Beide zullen gebeuren. Maar technologie gaat ook verder dan automatiseren van taken. Het is veel belangrijker dat dingen mogelijk worden die voorheen niet konden. Toen het vliegtuig werd uitgevonden, was het niet zo dat de manier waarop we vlogen werd geautomatiseerd, we gingen iets doen wat we voorheen niet deden. De snelheid van wetenschappelijke vooruitgang zal enorm toenemen en ons helpen grote problemen op te lossen.”

Hoe moeten we omgaan met de pijnlijke effecten?

„Ik hoor niet bij de mensen die denken dat AI ons werk helemaal zal overnemen. Ik denk dat AI in de eerste plaats een gereedschap

is om te helpen bij het nemen van beslissingen. Maar het zal het nemen van belangrijke beslissingen niet overnemen. Stel je voor dat je als patiënt onder het mes gaat bij iemand die zegt: 'Ik heb er zelf niet de papieren voor, maar ik heb hier AI die vertelt wat ik moet doen' en die maakt een fout waardoor je gaat bloeden. Dan ben je dood voordat de AI met een antwoord komt. We moeten AI dus zó inzetten dat het mensen helpt beter werk te leveren. Daarvoor moeten we ook mensen trainen, maar ook mensen steunen die hun baan verliezen. Het is te optimistisch om te denken dat het allemaal fantastisch gaat. Landen als de Verenigde Staten hebben de fout gemaakt om het risico te negeren, maar we moeten zeker mensen training en inkomensondersteuning komen.”

Kunt u wel zo optimistisch zijn over de keuzes die gemaakt moeten worden, gezien de manier waarop grote techbedrijven zich hebben gedragen?

„Ik denk inderdaad dat we moeten oppassen. Bedrijven hebben niet echt redenen om zich te gedragen op de manier die ik wenselijk acht. Dus dat is niet alleen iets voor het bedrijfsleven maar ook de publieke sector. Universiteiten hebben een grote rol in hoe we nieuwe technologieën gaan ontwikkelen en toepassen en vakbonden moeten gaan onderhandelen welke rechten en verwachtingen we mogen koesteren. Het mag niet gebeuren dat mensen van hun onderhandelingsrecht worden beroofd. Ook de grootschalige diefstal van intellectueel eigendom door AI moet worden aangepakt, net als dat ooit gebeurde met Napster. Maar dat probleem is juridisch, niet technisch.”

'Ik hoor niet bij de mensen die denken dat AI ons werk helemaal overneemt'